

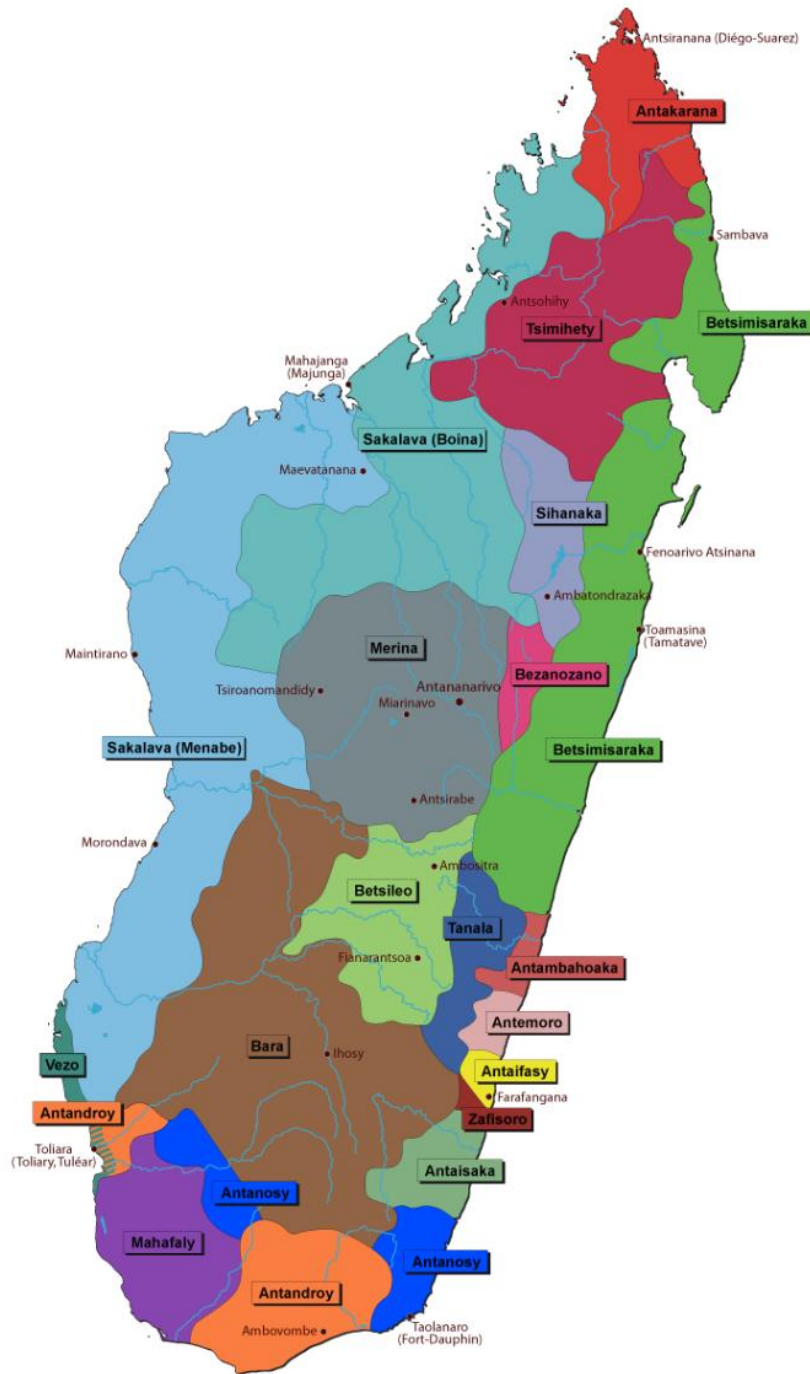
Taal is 'n lied uit die
wieg van die mensdom ||

Amazigh & Malagasy

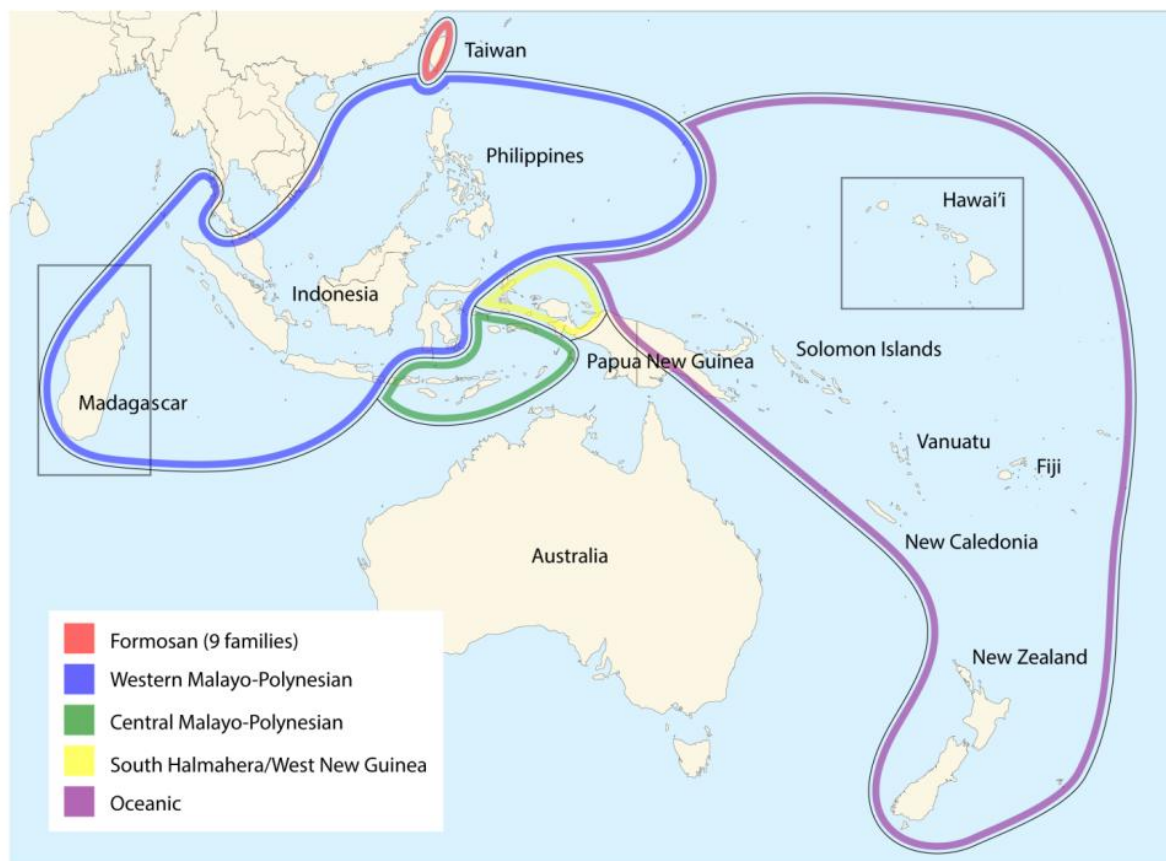
Malagasy

Die Austronesiese Taal van Afrika

AUSTRIES is 'n taal-makrofilum wat die Austro-Asiatiese familie (versprei vanaf Indië tot in Viëtnam, waaronder Santali, Munda, Mon en Khmer), sowel as die Austronesiese familie van Oseanië, Indonesië, Madagaskar en Suidoos-Asië. Laasgenoemde, met sowat 400 miljoen sprekers, se oorsprong lê in Taiwan.

Die meer bekende Austronesiese tale behoort almal tot die Maleis-Polinesiese subgroep, byvoorbeeld Tagalog in die Filippyne, Maleisies wat Bahasa Indonesia insluit (300 miljoen), Javaans (100 miljoen), en die tale van Polinesië (Hawaii, Tahiti, Paas-Eiland en Maori van New Zealand). Twintig van hulle is amptelike tale in die lande waar hulle gebruik word. Kleiner tale wat amptelike status geniet, is onder meer Tongaans, Fijies en Samoaans.

Maleisies en die Indonesiese tale soos Javaans en Balinees bevat baie leenwoorde uit Sanskrit en Arabies, terwyl die Filippyense tale soos Tagalog en Cebuano weer 'n sterk Spaanse invloed toon.

Malagasy, wat op Madagaskar, die Comores en Mayotte deur meer as 25 miljoen mense gepraat word, is naby verwant aan die taal Ma'anyan op die eiland Borneo. Ma'anyan is lid van die Oos-Barito-tale van die sentrale Kalimantanprovinsie van Indonesië. Malagasy toon invloede van Ou-Maleisies en van Suid-Sulawesi.

Wes-Malagasy word in die suide, en wes van die sentrale bergreeks gepraat met Sakalava as die grootste taal. Oos-Malagasy is dominant op die sentrale plato, en in die ooste en die noorde van die eiland. Hier is die hooftaal Merina op die plato en Betsimisaraka op die kus. Merina word regdeur die eiland deur almal verstaan.

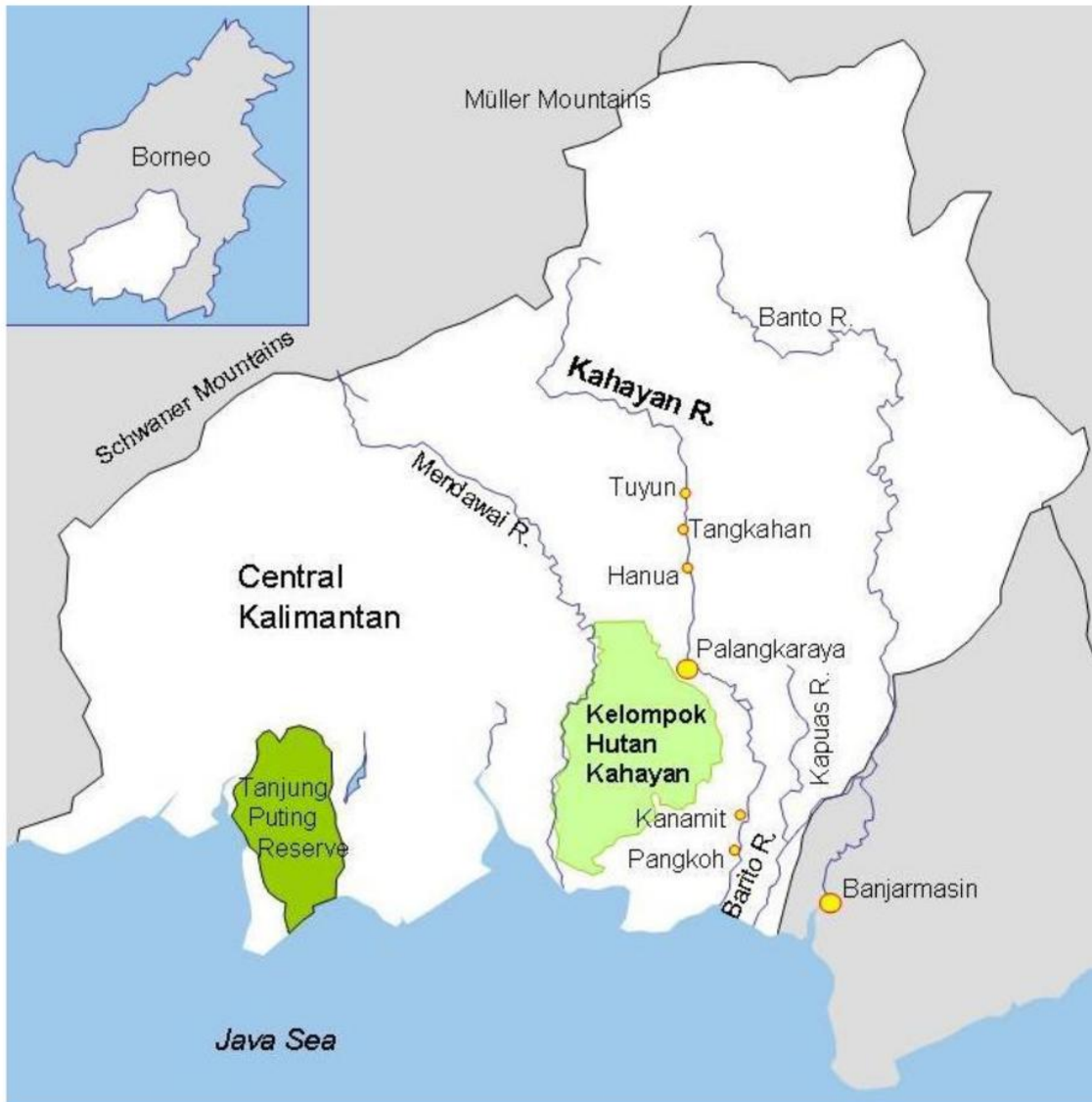
Twaalf tale word in Malagasy geïdentifiseer, waaronder die mees prominente Merina (elf miljoen), Betsimisaraka (vier miljoen), Tesaka (een en 'n half miljoen), Sakalava (een en 'n half miljoen), Tsimihety (twee miljoen), en Tandroy-Mahafaly (naby aan twee miljoen). Op Mayotte, 'n oorsese departement van Frankryk, word ShiBushi deur sowat 45,000 mense gepraat.

Malagasy het die klinkers /a, e, i, u, o/ hoewel /o/ nie in Merina voorkom nie. Die klank wat met 'n 'o' geskryf word, is eintlik 'n /u/. Die diftonge is /ai/ en /au/. Aan die einde van 'n sin of frase word die finale /a/ gefluister. Die taal is VOS, gebruik voorsetsels of voorsetselfrases, en die werkwoord word deur middel van prefikse verbuig vir die verlede-, teenwoordige- en toekomstige tyd.

Genoeg strukturele bewyse bestaan om aan te neem dat Malagasy reeds op die eiland Borneo 'n volwaardige taal was en nie bloot 'n dialek van Oos-Barito nie. Benewens die invloed van Ou-Maleisies waardeur Malagasy heelwat Sanskitterme geërf het, toon die taal ook verskeie lae van invloed van die Ntutale.

Verskeie teorieë bestaan oor die manier waarop Malagasy op Madagaskar beland het. Aanvanklik is geglo dat die sprekers direk van Borneo na Madagaskar geseil het; 'n ander is die idee dat die sprekers eers op die Ooskus van Afrika gewoon het, en nog een is dat hulle eers in die Comores gewoon het voordat hulle na Madagaskar migreer het.

Wat die eerste en oudste teorie staaf, is dat Malagasy leenwoorde uit Ntutale het vir musiekinstrumente en vir plante en diere. Die Austronesiese tale het volop woorde vir beeste, hoenders, piesangs en taro maar Malagasy gebruik Afrika-leenwoorde daarvoor. Die xilofoon wat in Indonesiese gamelan-orkeste gebruik word, se oorsprong is Afrika.

Map of Madagascar

Scale: 0 to 40 km (0 to 20 miles)

Legend:

- ▲ Sommet (Summit)
- Rivier (River)
- Agglomération (Agglomeration)

Elevation Legend (m):

- 4000 m
- 3000 m
- 2000 m
- 1000 m
- 500 m
- 0 m
- 500 m
- 1000 m
- 1500 m
- 2000 m

Geographical Features:

- Océan Indien (Canal du Mozambique)**
- Mahoré (Grande-Terre)**
- Pamandzi (Petite-Terre)**
- Rivers:** Zaimanga, Mangoky, Ony, etc.
- Cities:** Antananarivo, Fianarantsoa, Toliary, etc.

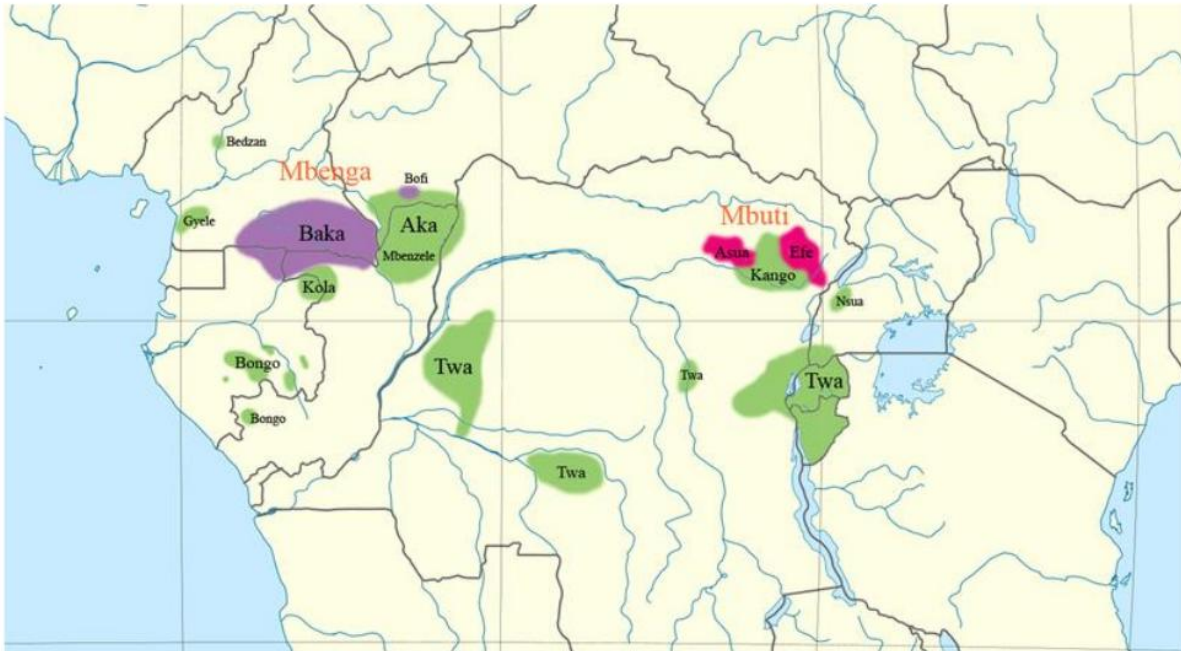
Op Mayotte – 'n departement van Frankryk – is Shimaore die taal van die meerderheid, terwyl die Malagasytaal Kibushi (Shibushi in Shimaore) die tweede grootste is.

Vazimba

Op Madagaskar is daar ook 'n tradisie van, en spore van, voorgangers met 'n kort statur; jagter-versamelaars wat as die eerste mense beskou word. Die BaTwa (pigmeë) van die Groot-Mere-streek word as die vroegste bewoners van Afrika beskou, saam met die San van suidelike Afrika. Egiptiese rekords uit die Ou Koninkryk verwys na die 'dansers van die gode' wat in die 'Land van die Geeste' woon. Homerus (Illiad boek III) en Aristoteles (History of Animals) maak ook melding van hulle.

Onder die Malagasy is daar klein en verspreide groepies jagter-versamelaars wat as Vazimba of Mikea of Beosi bekend staan. Hulle praat Malagasy, maar in die geval van laasgenoemde bestaan daar 'n substraat-leksikon wat onder meer Ntu-woorde insluit wat nie in standaard-Malagasy voorkom nie. Die moontlikheid bestaan dus dat die Beosi 'n oorblyfsel is van 'n eiland-bevolking wat daar was voordat die Austronesiese migrasie plaasgevind het.

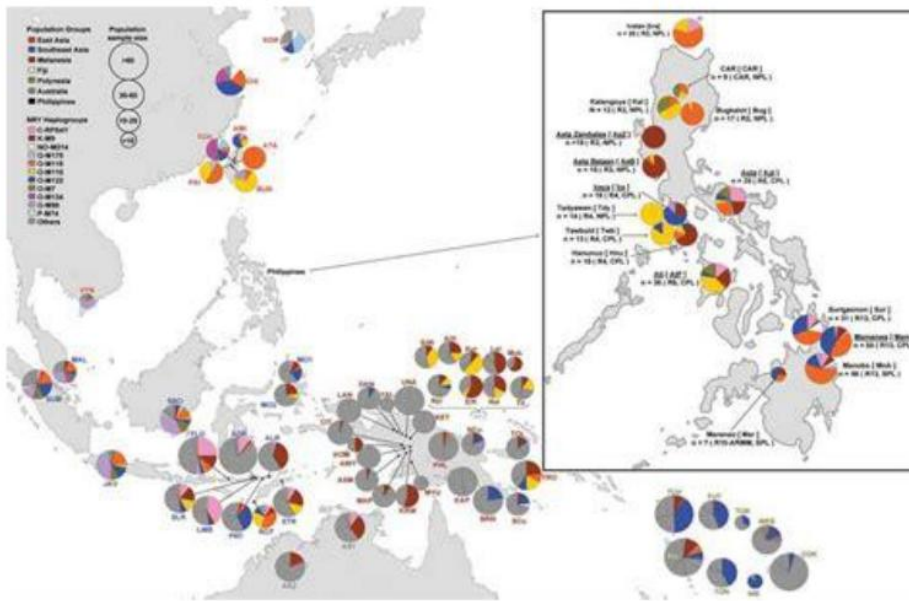
BaTwa

Die BaTwa woon in 'n breë strook van hoofsaaklik reënwood, wat van Kameroen, Kongo Brazzaville en Gabon deur Kongo Kinshasa tot in Rwanda en verder suid strek. In die weste woon die Mbenga, Bayaka (Aka en Baka), Bakoya en Bongo, wat Niger-Kongo-tale praat (Kameroen, Gabon, Kongo-Brazzaville, Sentraal-Afrikaanse Republiek); die Mbuti woon in Kongo-Kinshasa in die Ituri-woud, en praat Ntu- en Sentraal-Soedaniese tale; rondom die Groot Mere en verder suid woon groepe wat almal Ntutale praat.

Onder die Aka en Baka is daar substrate geïdentifiseer wat tot 30% van die leksikon uitmaak, en wat hoofsaaklik botaniese is of op die oes van heuning betrekking het.

Genetiese studies impliseer 'n oer-oue oorsprong van tot 100,000 jaar gelede. Volgens die data van Lachance et al. (2012) het Khoisan-sprekende bevolkings eerste ontstaan, gevolg deur Pigmeë. Volgens Tishkoff et al. het 'n Proto-Khoisan jagter-versamelaargroep sowat 30,000 jaar gelede in Oos-Afrika ontstaan. Studies plaas ook die oorsprong van die Khoisan in die Horing van Afrika.

Negrito

Aan die ander kant van die Indiese oseaan woon daar ver-af verwante etniese groepe van die San en die Twa wat as Negrito bekend staan. Die Negrito kom op die vasteland van Suidoos-Asië, op die Oseaniese eilande, en op eilande in die Baai van Bengale voor. Daar word beraam dat hulle tussen 60,000 en 30,000 jaar gelede die vasteland van Afrika moes verlaat het.

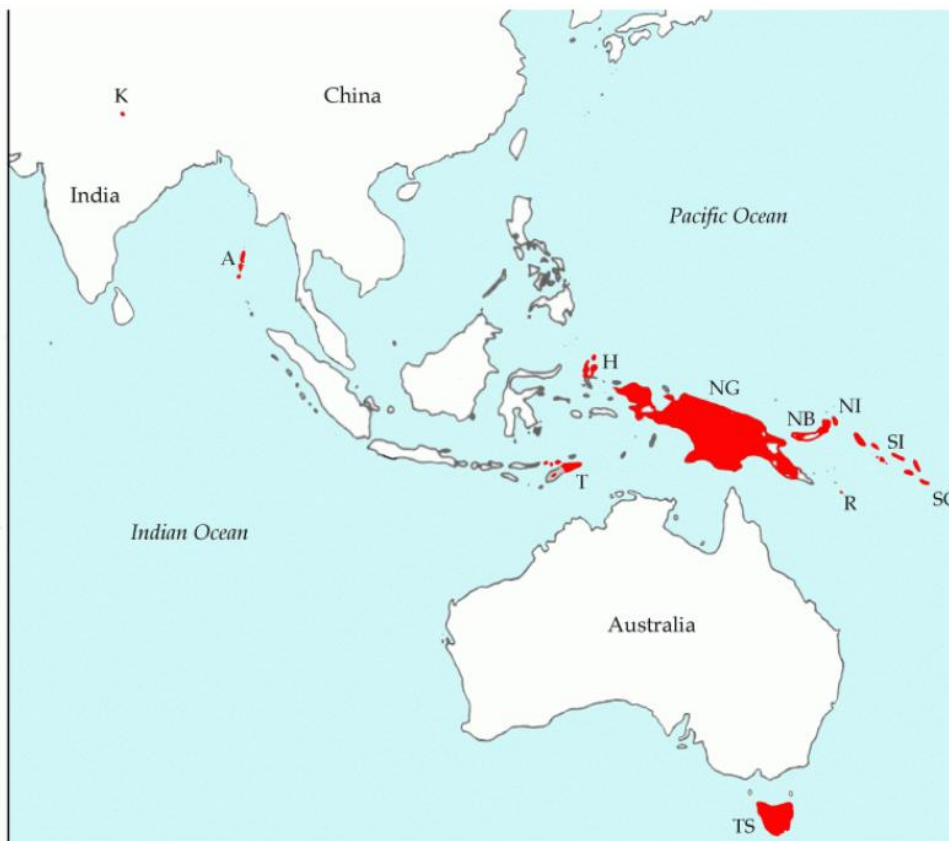
“Orang Asli” (“eerste mense”) is die Maleisiese term vir Negrito’s. Hulle sluit in die inheemse mense van die Andaman Eilande, die Semang van die Maleisiese Skiereiland, Maniq van Thailand, en verskeie groepe in die Filippyne, soos die Aeta. Taalkundig vorm die Andamans ’n eenheid met Nieu-Guinee en die eilande van Melanesië. Hierdie eerste inwoners van Suidoos-Asië word vanaf sowat 5,000 jaar gelede deur inkomende Austronesiese groepe verplaas.

Soos die Pigmeë, praat die meeste groepe Negrito’s die Austro-Asiatiese of Austronesiese tale van hulle bure. Die oorspronklike Andamanese wat in afsondering op Sentinel-eiland woon, vorm egter deel van die Indo-Pasifiese taalfamilie wat op Nieu-Guinea, die eiland Timor en sy bure, in Melanesië en voorheen op Tasmanië gepraat is.

Die meeste Negrito-groepe in die Filippyne wat hulle eie identiteit behou (bv Arta, Agta, Ayta, Alta, Atta en Edimala), gebruik 'n refleks van Proto-Maleis-Polinesies *ʔa(R)ta as hulle term vir 'n Negrito-persoon. Hulle beskik ook oor 'n verskillende term vir 'n nie-Negrito-persoon, soos Ugsin, Ugdin, Ogden, Uldin, en Ujojin (rooi) wat waarskynlik refleksse van die PMP-vorm *ʔuRtin is. Ander terme is Agani, Puti en Pute (wit).

Dié terme kom uit die tale wat die Negrito aangeneem het toe hulle aanvanklik hulle oorspronklike tale verloor het. Omdat kontak tussen Negrito en nie-Negrito op 'n sikliese basis plaasvind, het hulle die ouer vorm van die Austronesiese taal, met eienskappe van PMP, behou, terwyl die Austronesiese sprekers se taal voortgegaan het om te verander of te verdeel.

Negrito's word wyd verspreid op Indonesiese eilande soos Timor en Sumatra, gevind, en op Nieu-Guinea is daar die pigmeë van Sepik, die Toricelliberge, Gazelle Skiereiland, Normanby eiland en die Gogol- en Ramu-riviere. In Melanesië woon 'n groep op Viti Levu, Fiji. En in Australië woon Negrito's op die Tiwi-eilande (Bathurst & Melville), en op die Athertonplato in Queensland.

Location of Indo-Pacific languages: Kusunda (K), Andaman Islands (A), Halmahera (H), Timor-Alor-Pantar (T), New Guinea (NG), New Britain (NB), New Ireland (NI), Solomon Islands (SI), Santa Cruz Islands (SC), Rossel Island (R), Tasmania (TS)

Bibliografie

- Adelaar, Alexander. 2014. A linguist's perspective on the settlement history of Madagascar. University of Melbourne
- Adelaar, Alexander. 2012. Malagasy Phonological History and Bantu Influence.
- Bahuchet, Serge. Changing Language, Remaining Pygmy in: Human Biology:Vol. 84: Iss. 1, Article 9.
- Blench, Roger. 2014. *Language Isolates in Africa*. (Draft).
- Blench, Roger. 2010. The vocabularies of Vazimba and Beosi: do they represent the languages of the pre-Austronesian populations of Madagascar [draft], 2010
- Greenberg, Joseph H. (1966) *The Languages of Africa* (2nd ed. with additions and corrections).
Bloomington: Indiana University.
- Griffith, David. 2009. A Grammar of the Malagasy Language in the Ankova Dialect (English and Malagasy Edition) Hardcover – June 4, 2009 ISBN-10 : 1110550669 ISBN-13 : 978-1110550661
- Lachance et al. (2012) Evolution of the Pygmy Phenotype: Evidence of Positive Selection from Genome-wide Scans in African, Asian, and Melanesian Pygmies. December 2013 Human Biology 85(1-3):251-84. DOI:10.3378/027.085.0313
- Reid, Lawrence A. (2013) Who Are the Philippine Negritos? Evidence from Language, Human Biology: Vol. 85: Iss. 1, Article 15. Available at: <http://digitalcommons.wayne.edu/humbiol/vol85/iss1/15>
- Ruhlen, Merritt. 1987. *A Guide to the World's Languages*. Vol. 1: Classification. Stanford, Calif. Stanford University Press.
- Scheinfeldt, Laura B., Sameer Soji, Charla Lambert, Wen-Ya Ko, Aoua Coulibaly et al. Genomic evidence for shared common ancestry of East African hunting-gathering populations and insights into local adaptation.
- Uys, Pieter. Taal is 'n Lied uit die Wieg van die Mensdom: Afrikatale en Afrika Taalfamilies
www.scribd.com/document/507440930/Taal-is-n-Lied-uit-die-Wieg-van-die-Mensdom
- Verdu, Paul. African Pygmies. Current Biology 26, R1–R21, January 11, 2016

Afrikatale II

Amazigh Austronesies

Pieter Uys
Orchards
Mei 2021

Inhoudsopgawe

I AMAZIGH

Berbertale in Noord-Afrika 4

Marokko, Algerië, Sahara, Sahel, Mali, Niger, Burkina Faso, Tsjaad, Siwa, Ghadames,

Fezzan, Djerba 5

Tuareg 6

T'ifinagh 6

Guanche 7

Kanariese Eilande 8

Oorsprong 8

II AUSTRONESIES

Austries, Austronesies, Maleis-Polinesies 10

Madagaskar 11

Ma'anyan 11

Borneo, Oos-Barito 12

Malagasy & Ntu 13

Komories, Shimaore 14

Vazimba 15

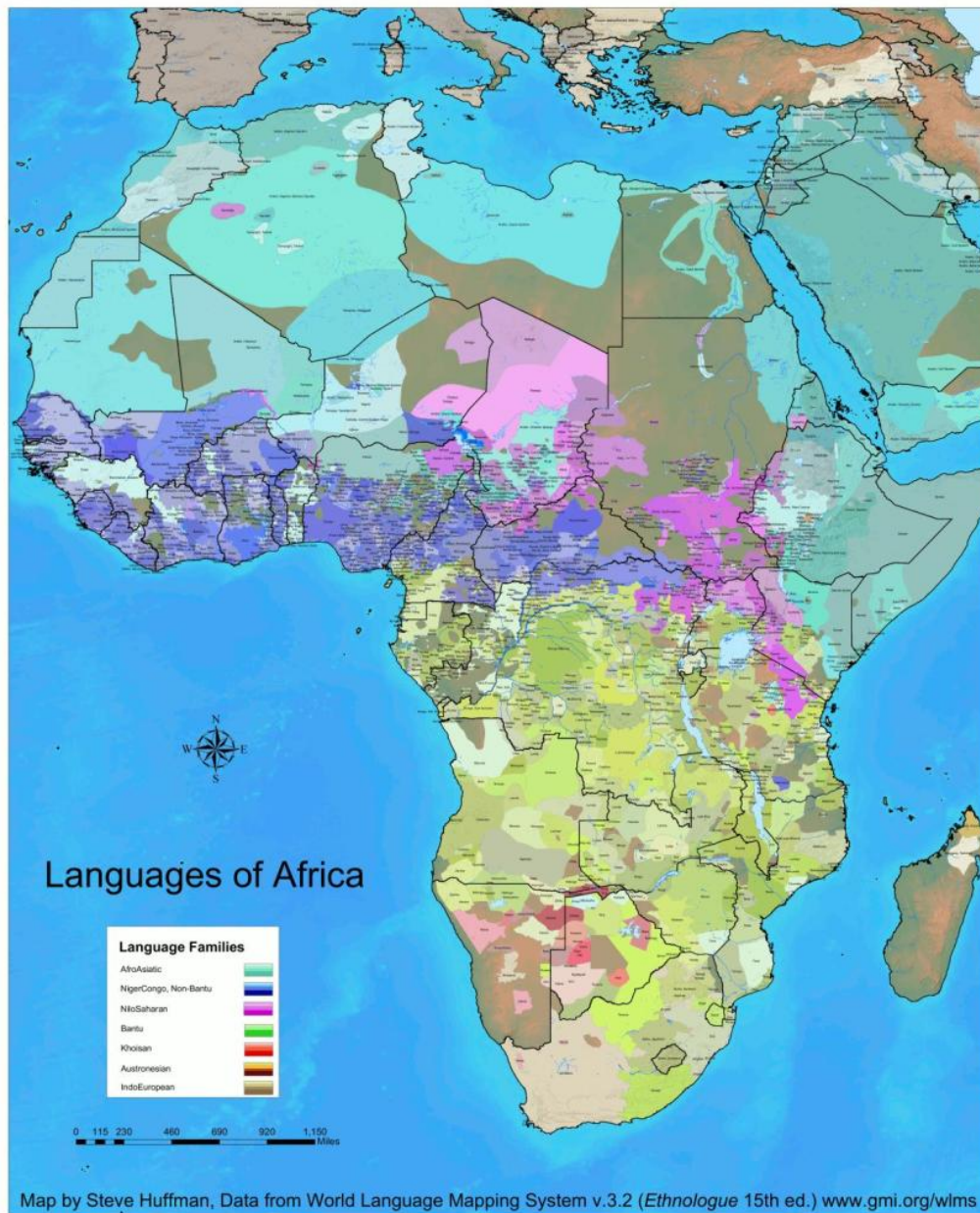
BaTwa 15

Negrito 16

Indo-Pasifies 17

Bibliografie 18

'n Oorsig van die Austronesiese taalfilum, die Maleis-Polinesiese familie en die oorsprong en geskiedenis van Malagasy

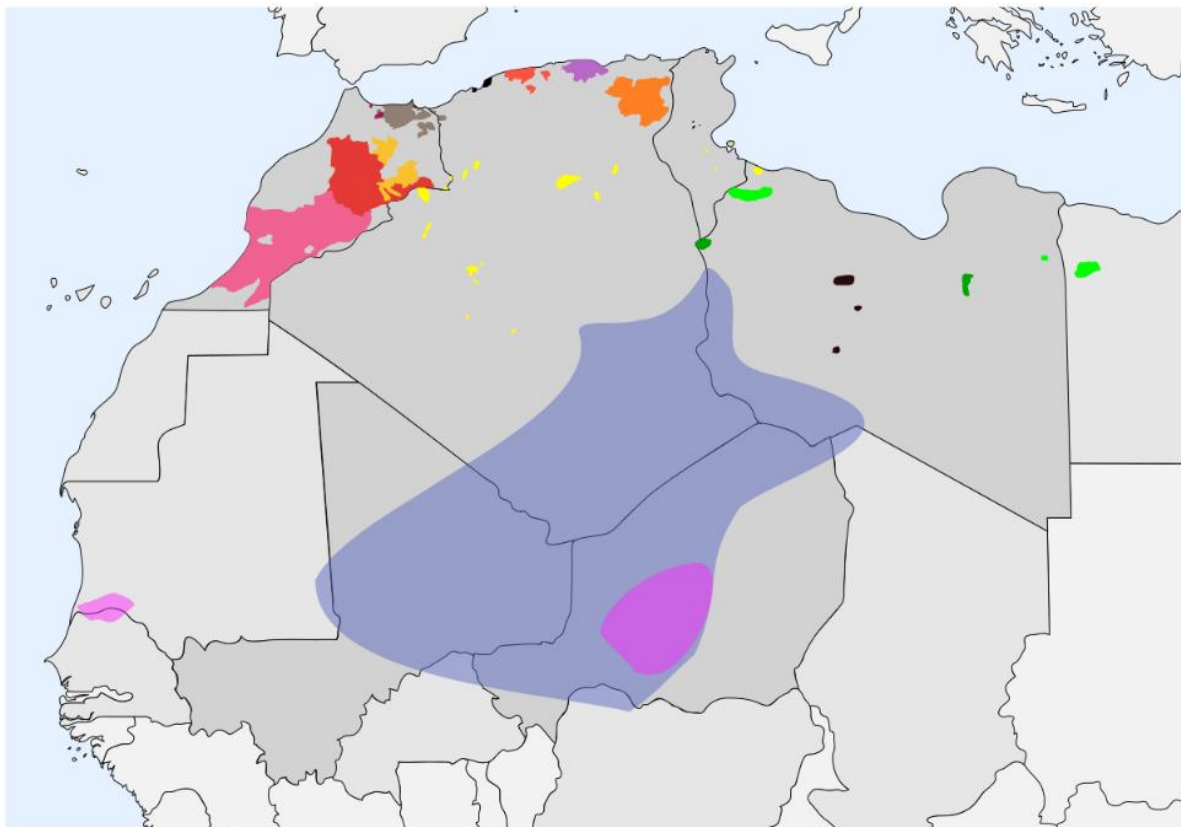
Ter aanvulling van:

Taal is 'n Lied uit die Wieg van die Mensdom: Afrikatale en Afrika Taalfamilies

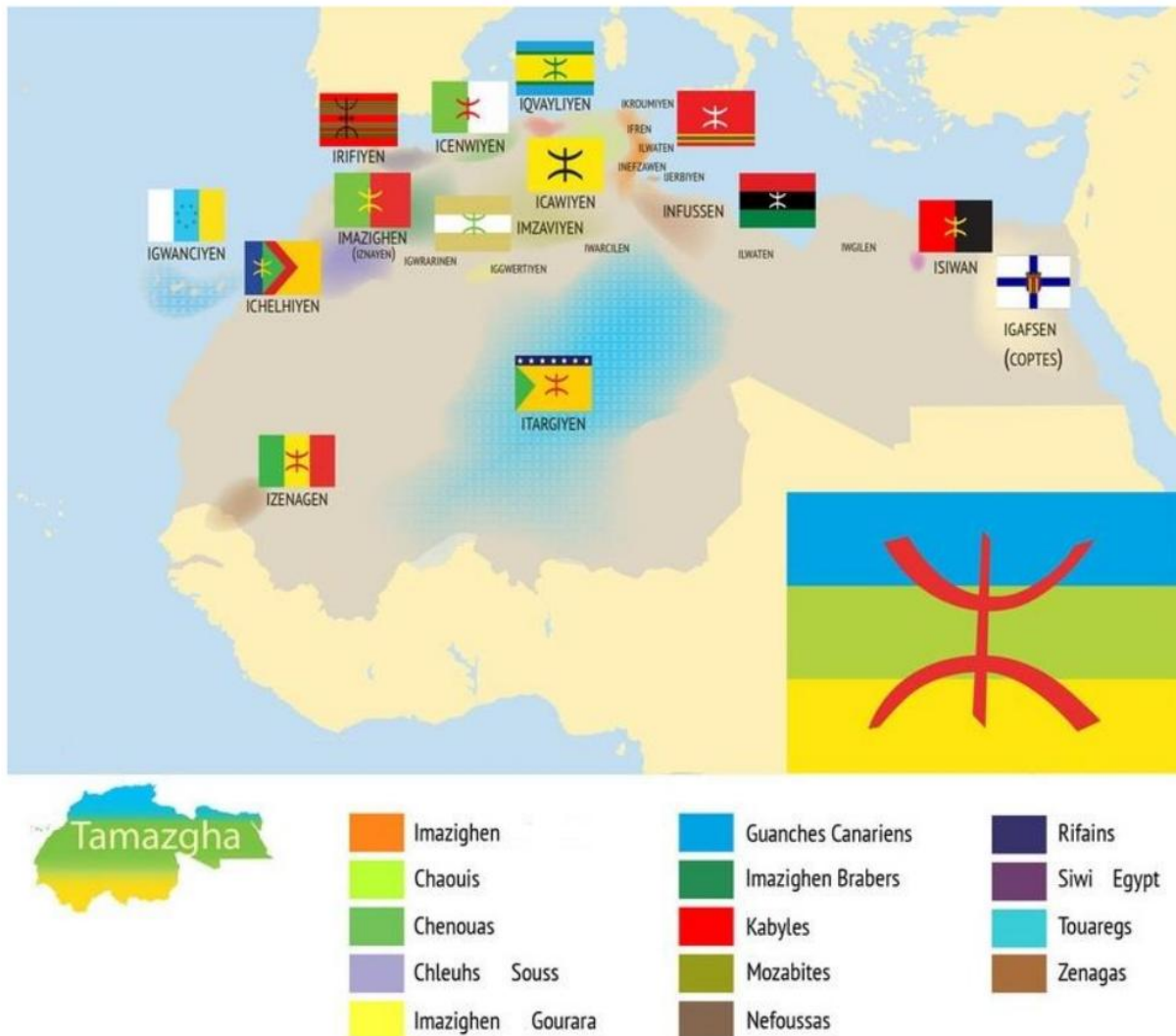
ⵜⴰⴳⴷⵓⴷⴰⵢⵜ Amazigh

Die Amazigh- of Berbertale is 'n tak van Afro-Asiaties en bestaan uit 40 tale met sowat 30 miljoen sprekers, wat strek van Siwa Oase in Egipte tot by Marokko, en van die Middellandse See tot by die Sahel. Die meeste sprekers woon in Marokko, waar Amazigh die huistaal van ongeveer 70% van die bevolking is.

Die taal word deur die sprekers Tamazight, Thamazight, Thamazighth, Tamasheq, Tamajaq of Tamahaq genoem, en in die Tifinagh-alfabet as ⵜⴰⴳⴷⵓⴷⴰⵢⵜ of in Tuareg as ⵜⴰⴳⴷⵓⴷⴰⵢⵜ geskryf. Die stam M-Z-ⵝ ⴰⴳⴷⵓⴷⴰⵢⵜ (Mazigh) beteken 'vry man' of 'edelman' of 'beskermer.' Amazigh is 'n amptelike taal in Algerië en Marokko en word ook in Arabiese skrif en in die Berber-Latynse alfabet geskryf.

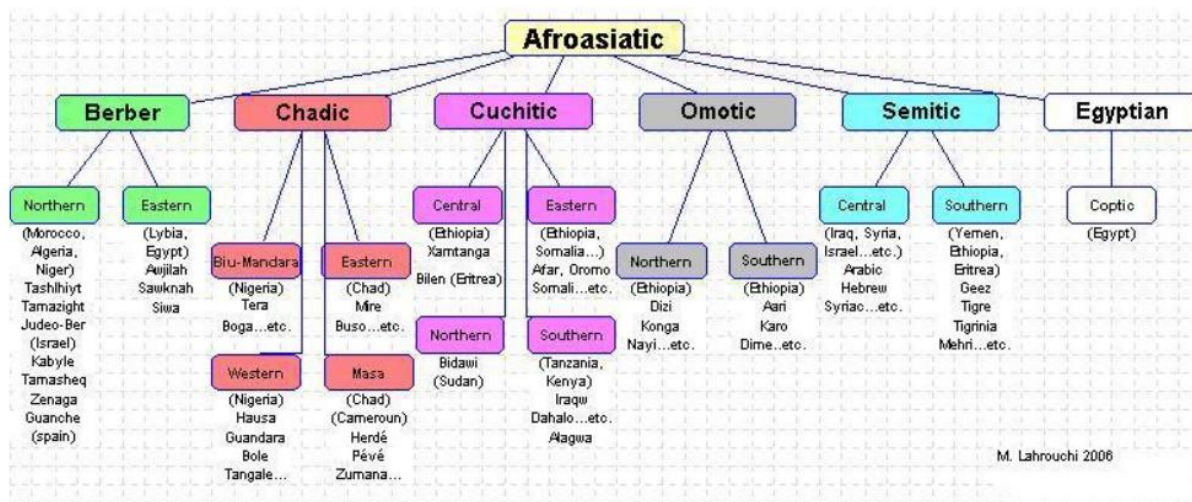
Tipologies blyk daar drie hoof-takke te wees

Noordelike Amazigh wat Tarifit en Senhaja insluit, word in die noorde van Marokko gepraat, Tamaziɣt van die Middel-Atlasberge in sentrale Marokko, Figuig in die ooste van Marokko, Kabyle (Taqbaylit) en Tashawit in die noorde van Algerië, en die tale van die oases Mzab en Wargla in die suide.

Suidelike Amazigh, soos Zenaga (Mauritanië), Tachelhit (suide van Marokko) en Tetserret en Tuareg in Mali, Niger en Burkina Faso in die Sahara en die Sahel.

Oostelike Amazigh in Egipte sluit Siwi van die Siwa-oase in Egipte in sowel as Sokna en El-Fogaha in sentrale Libië. Verder ook Awjili by die Awjila-oase, Yefren en Zuara in Tripolitanië, Ghadames in die weste van Libië, en in Tunisië Jerba, Tamazret en Sened. Noord van Ghadames is die Nefusi-tale in die Nefusaberge.

Die Tuareg-tak omvat:

- Tamahaq / Tahaggart van die Kel Ahaggar
- Tamasheq van die Kel Adrar in Mali
- Aïr Tamajaq in Niger
- Tawellemet van die Iwellemmeden-mense in Mali en Niger, sluit in Tayirt (Ingal, Gofat), Tamesgrest (Azerori), Tafaghist en Ghat

Die uitgestorwe taal van die Numidiese staat, en die taal van die Guanche (Ínsulo-amaziq) of Wan Shen van die Kanariese Eilande wat ook tot Berber behoort, is tot die 17de eeu gepraat.

Kanariese Spaans gebruik nou nog leenwoorde soos:

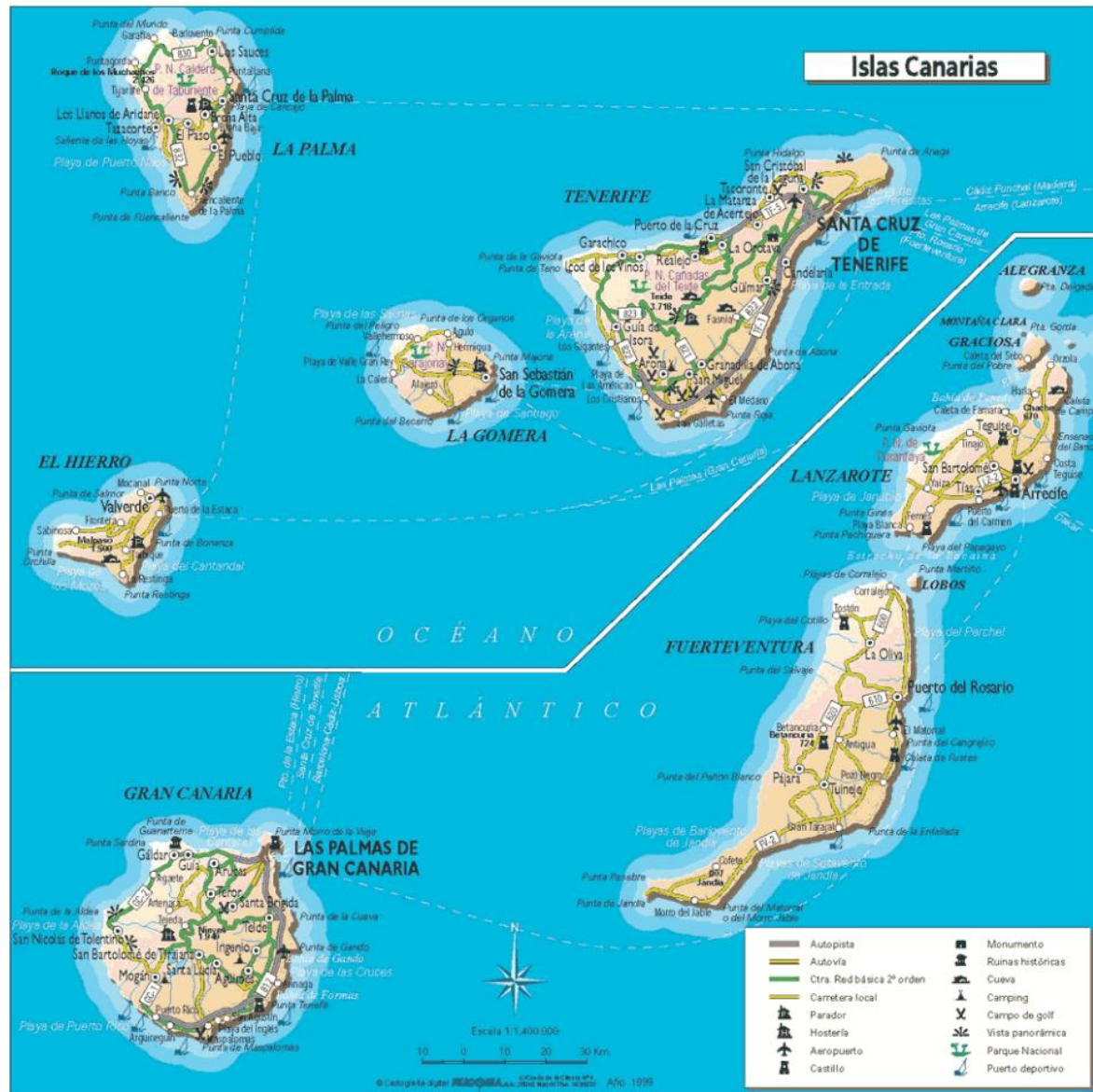
Abugaret	grot
Acichey	ertjies
Achiciquiso	edelman
Achjucanac	Opperwese
Achjuragan	Die Here
Acof	stroom, rivier
Acerjo	vallei
Aculan	botter
Adey	onder
Adijirja	stroom
Afaro	graan
Ahico	hemp
Ahof	melk
Aemon	water
Baifo	bok
Esmira	kors
Gánigo	beker
Gorón	klipmuur
Magec	son
Tafeña	tipe geroosterde graan
Tagasaste	plant
Tonique/Tenique	rots

Die volgende eiename:

Acerina, Adeje, Ayoze, Bencomo , Beneharo, Cathaysa, Gara, Jonay, Tanausú, Chaxiraxi, Ayoze, Yaiza.

Die eilande het volop plekname soos:

Tacoronte, Adeje, Arona, Pay, Guayadeque, Gomera, Orotava, Tindaja, Tuineje.

Volgens Roger Blench het die sprekers van Proto-Berber tussen 4,000 en 5,000 jaar gelede uit die Nylvallei oor Noord-Afrika versprei. Die moderne tale is egter nie besonder divers nie, en funksioneer as 'n dialek-kontinuum. Almal van hulle – behalwe Zenaga – bevat Puniese (Kartaagse) en Latynse leenwoorde.